

Erolapsen etu ja huoltoriitojen sovittelun uusi toimintamalli

Pauli Tossavainen | varapuheenjohtaja

Projekti

- Erolapsen edun toteutuminen on projekti, jota on tehty Isät lasten asialla –yhdistyksessä.
- Lapsen edun vastaiset toimet jäävät usein huomaamatta, jos vanhemman sanat ja teot ovat ristiriidassa keskenään.
- Projekti halutaan viedä loppuun yhdessä muiden toimijoiden kanssa, kuten OM, STM, THL ja LASU-järjestöt.
- Projektiin päädyttiin, koska lapsen etu käsitteenä vaihtelee riippuen keneltä kysyy ja ketä se koskee.
  - Lapsen oikeuksien sopimus, lastensuojelulaki, oikeuslaitos ja sosiaaliviranomainen määrittelevät sen omalla tavallaan.
- Tavoitteena on julkinen määrittely, jolloin se on kaikkien löydettävissä Internetistä.
  - Erolapsen edun huolellinen määrittely ja painottaminen on pohjana kaikelle toiminnalle, kun muutetaan lakeja, selvitetään lapsivaikutusta, annetaan ratkaisuja oikeuslaitoksessa tai sosiaalitoimessa.

ODOTA, LAPSEN ETU
LATAANTUU...

Missä lapsen tulee asua?

Vaihtoehto 1.

- Lapsi asuu vakiintuneessa olosuhteessa äidin kodissa, jossa lapsella on perheenjäseniä, ruokaa/juomaa, vaatteita, harrastuksia, koulu ja ystävät lähellä.
- Samaan aikaan lasta vieraannutetaan hänen isästään ja samaan aikaan isää huoltokiusataan.

Vaihtoehto 2.

- Lapsi joutuu muuttamaan isän kotiin, jossa lapselle tulee uusia perheenjäseniä, uusi koulu ja uudet kaverit, uusia harrastuksia, isän kodissa on myös ruokaa/juomaa ja vaatteita.
- Lasta ei vieraannuteta äidistä eikä äitiä huoltokiusata.

Erolapsen edun määrittäminen

- On mahdollista määrittää, vaikka edun määreiden painottaminen toisiinsa nähden on vaikea tehtävä.
- On riitoja ennaltaehkäisevä.
  - Vanhempi itse voi tarkistaa onko oma vanhemmuus lapsen edun mukaista.
- Toimisi pohjana tehtäessä ratkaisuja sosiaalipuolella, sovittelussa sekä oikeuden päätöksissä.
- Poistaa päätösten "oikeusmurhat", koska kuka tahansa pystyy laskemaan ja ymmärtämään oman toiminnan tulokset. Päätöksen perusteista tulee hyväksyttävämpiä kun erolapsen edun perusteet on ennalta tiedossa ja päätöksissä otettu huomioon.

Yhdenvertainen vanhemmuus

- Vanhemmat ovat yhdenvertaisia kaikessa lapsen huoltoon, luonapitoon ja elatukseen liittyvissä asioissa.
- Vuoroasumisen lisääminen ja molempien vanhempien säilyminen lapsen elämässä.
  - On lapsen edun mukaista.
  - Uusimmat tutkimukset* osoittavat vuoroasumisen olevan erolapsille paras asumismuoto.
- Lapsi voi asua virallisesti kahdessa kodissa.
- Lapsilisien ja muiden etuuksien yhdenvertainen jako kotien kesken.

Tutkimuksia vuoroasumisesta:

- Richard Warshack: Primary Parent Versus Equal Status Parents
- Linda Nielsen: Shared Physical Custody
- Malin Bergström: Fifty Moves a year ja Living in two homes - a Swedish national survey of wellbeing in 12 and 15 year olds with joint physical custody

Huoltoriitojen sovittelun toimintamalli

- Ehdotettu lapsi- ja perhepalveluiden kärkihankkeeksi STM:lle.
- Asiantuntija-avusteiseen sovitteluun mallia Wisconsinin osavaltiosta Yhdysvalloista.
  - Vanhempien ohjeistaminen (Internet/digitalisointi).
  - Vanhempien sovittelu arvioijien toimesta tuomarin johdolla.
  - Arvioijien osaaminen juridiikassa, ongelmien ratkomisessa ja psykologiassa (forensic psychology).
  - Vanhemmuuden arviointi, jossa vanhemmat ovat keskiössä - ei lapsi. Vertaa olosuhdeselvitys.
  - Tuomarin päätös lapsen edun mukaisesta asumisesta ja tarvittaessa sanktiot sopimukseen.
  - Sopimuksen seuranta (Internet/digitalisointi).

Lainsäädäntöuudistukset 1

- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta
  - Erolapsen edun avoin määrittely.
  - Lapsen vieraannuttaminen lapsen edun vastaiseksi toimeksi kuten Juho Eerolan lakialoitteessa LA 27/2012 on esitetty.
  - Vanhemman huoltokiusaaminen lapsen edun vastaiseksi toimeksi.
  - Vanhemmuussopimus mukaan lastenhuoltolakiin, kuten Juho Eerolan lakialoitteessa LA 100/2014vp on esitetty.
- Lastensuojelulaki
  - Muutos ohjeistukseen lastensuojelulaista, jolloin lapsi tulee voida sijoittaa kiireellisesti sille vanhemmalle, joka pystyy paremmin turvaamaan lapsen kasvun ja kehityksen sekä lapsen suotuisat välit toiseen vanhempaan.
- Täytäntöönpanolaki
  - Voidaan poistaa tarpeettomana. Sanktiot rikkomuksista tulee saada valmiiksi kaikkiin oikeuden tekemiin tapaamissopimuksiin.

Lainsäädäntöuudistukset 2

- Rikoslaki
  - Lapsen vieraannuttaminen vanhemmasta on lapseen kohdistuvaa henkistä kaltoinkohtelua, joka tulee olla rikoslain piirissä.
  - Vanhemman huoltokiusaaminen tulee tuoda rikoslakiin yhtenä vainoamisen muotona.
  - Tapaamisten tahallinen ja toistuva estäminen tulee saada rikoslain piiriin, kuten Pauli Kiurun lakialoitteessa LA 28/2012 on esitetty.
- YK:n lastenoikeuksien sopimus
  - Suomen tulee saattaa YK:n lapsenoikeuksien komitean suositukset vuodelta 2011 kokonaisuudessaan Suomen lakeihin siten, että ne ovat lapsen oikeuksien ja edun mukaisia ja että niiden lapsivaikutukset on tutkittu.
- Kotikuntalaki
  - Lapsella tulee voida olla kaksi virallista kotia. Kotikunta sovitaan vanhempien kesken tai tulee oikeuden määräyksenä.
  - Lapsen kotikunnan vaihtaminen tulisi kuulua vanhempien yhteishuollon piiriin, eli mahdollisuus maan sisäiseen lapsikaappaukseen tulisi poistaa.

Lastenhuoltolaki uudistuu

Pikkuparlamentti 17. marraskuuta 2015

Esitysmateriaalit: www.isatlastenasialla.fi